

УДК 351

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-15](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-15)

Олена МОГИЛЬ

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом,
вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
ORCID: 0000-0003-3536-7999

Olena MOGYL

Postgraduate Student at the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel
Management, Frometivska str., 2, Kyiv, Ukraine, 03039
ORCID: 0000-0003-3536-7999

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

MECHANISMS OF STATE MANAGEMENT OF REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

У запропонованій статті досліджено механізми державного управління регіональним розвитком та розроблено пріоритетні напрями щодо трансформації механізму державного управління розвитком регіонів з метою імплементації до європейської системи публічного адміністрування. Автором визначено, що найважливішим етапом процесу управління розвитком регіональної соціально-економічної системи в умовах європейської інтеграції є побудова механізму реалізації. Автором підкреслено, що механізм реалізації управління регіональним розвитком являє собою цілеспрямований комплексний вплив регіональних органів влади та управління спільно з іншими зацікавленими суб'єктами управління та господарювання на всі підсистеми регіону для досягнення наміченого результату, а саме якісного нового стану регіональної соціально-економічної системи.

Мета роботи. *Метою написання статті є дослідження механізмів державного управління регіональним розвитком та розробка пріоритетних напрямів щодо трансформації механізму державного управління розвитком регіонів з метою імплементації до європейської системи публічного адміністрування.*

Методологія. *Використано загальні методи (теоретичні і комплексні) та спеціальний метод дослідження (прогнозування).*

Наукова новизна. *Наведено пріоритетні напрями трансформації механізму державного управління розвитком регіонів, а саме: забезпечення прав і свобод громадянина; юридична допомога суб'єктам господарської діяльності; соціальне партнерство; політична співпраця; функціональне управління економікою та соціальною сферою; розмежування повноважень на державному та регіональному рівнях.*

Висновки. *Наголошено на тому, що в умовах європейської інтеграції основним завданням для України є максимально повне використання сприятливої макроекономічної ситуації, ідентифікації найбільш дієвих інструментів активізації співпраці суб'єктів для додання системності та комплексності процесу взаємодії держави і бізнесу за допомогою ефективних управлінських впливів. Підкреслено, що пріоритетним завданням на регіональному рівні має стати запровадження інвестиційно-інноваційної моделі розвитку регіональної економіки.*

Ключові слова: *механізми, державне управління, регіональний розвиток, європейська інтеграція.*

The proposed article examines the mechanisms of state management of regional development and develops priority directions for the transformation of the mechanism of state management of regional development for the purpose of implementation into the European system of public administration. The author determined that the most important stage of the process of managing the development of the regional socio-economic system in the conditions of European integration is the construction of the implementation mechanism. The author emphasized that the mechanism of regional development management is a purposeful complex influence of regional authorities and management together with other interested subjects of management and management on all subsystems of the region to achieve the intended result, namely a qualitatively new state of the regional socio-economic system.

The goal of the work. *The purpose of writing the article is to research the mechanisms of state management of regional development and to develop priority directions for the transformation of the mechanism of state management of regional development for the purpose of implementation into the European system of public administration.*

Methodology. *General methods (theoretical and complex) and a special research method (forecasting) were used.*

Scientific novelty. *The priority directions of transformations of the mechanism of state management of the development of regions are given, namely: ensuring the rights and freedoms of the citizen; legal assistance to business entities; social partnership; political cooperation; functional management of the economy and social sphere; separation of powers at the state and regional levels.*

Conclusions. *It was emphasized that in the conditions of European integration, the main task for Ukraine is to make maximum use of the favorable macroeconomic situation, to identify the most effective tools for the activation of the cooperation of subjects in order to add systematicity and complexity to the process of interaction between the state and business with the help of effective managerial influences. It was emphasized that the priority task at the regional level should be the introduction of the investment and innovation model of the development of the regional economy.*

Key words: *mechanisms, public administration, regional development, European integration.*

Постановка проблеми. Однією з причин неефективності державної політики у різних галузях економіки є механізми забезпечення розвитку на рівні кожного регіону. Підвищення рівня регіонального регулювання у кожному регіоні країни забезпечить підвищення ефективності соціально-економічних перетворень та реформ, спрямованих на реалізацію європейського вектора розвитку. Недосконалість регіональної адміністративної системи, слабкість органів місцевого самоврядування перешкоджають проведенню реформ, спрямованих на вдосконалення регіональних управлінських процесів на регіональному рівні. Ці проблеми викликані: економічною відсталістю та дотацією у більшості регіонів країни, нерівномірністю регіонального та місцевого розвитку та перешкодою реформі децентралізації. Неефективність державного регулювання регіонального розвитку призводить до зростання корупції на місцях, знижує якість публічного адміністрування та невілює усі успіхи запроваджуваних у державі реформ з метою імплементації норм та стандартів європейської системи публічного адміністрування.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад проблеми механізму державного управління регіональним розвитком внесли такі вчені: І. Архипенко, І. Грищенко, І. Дунаєв, О. Качний, В. Ковальчук, В. Кравців, М. Латинін, Л. Мельничук та інші.

Мета роботи. Метою написання статті є дослідження механізмів державного управління регіональним розвитком та розробка пріоритетних напрямів щодо трансформації механізму державного управління розвитком регіонів з метою імплементації до європейської системи публічного адміністрування.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками питання державного управління, особливо на регіональному рівні, були темою великих дискусій для багатьох дослідників, які вивчали цю проблему [4; 5; 6; 8]. Деякі вчені вважають, що найважливішим етапом процесу управління розвитком регіональної соціально-економічної системи в умовах європейської інтеграції є побудова механізму реалізації [2; 3]. Під механізмом у загальному випадку слід розуміти послідовність станів, процесів, що визначають собою якусь дію,

явище, а також систему, пристрій, що визначає порядок якогось виду діяльності.

Слід звернути увагу на те, що сутність механізму реалізації управління регіональним розвитком на думку вченого І. Дунаєва полягає в цілеспрямованому комплексному впливі регіональних органів влади та управління спільно з іншими зацікавленими суб'єктами управління та господарювання на всі підсистеми регіону (соціальну, екологічну та економічну) для досягнення наміченого результату, а саме якісно нового стану регіональної соціально-економічної системи [4, с. 356].

Необхідно відмітити, що на думку дослідника О. Качного до структури механізму реалізації включаються:

- по-перше, стратегія соціально-економічного розвитку регіону;
- по-друге, регіональна соціально-економічна політика;
- по-третє, управлінська діяльність з реалізації регіональної політики [5].

Цікавою також є думка вченого М. Латиніна, який зазначає, що регіональна соціально-економічна політика, виступаючи складовою механізму реалізації управління розвитком регіону, являє собою сукупність принципів, форм, пріоритетів, юридичних норм, умов та обмежень, пов'язаних з управлінськими діями щодо досягнення намічених цілей. Вчений додає, що вона є невід'ємною частиною загальної системи регіонального управління [7, с. 61].

Варто додати, що за словами вченого І. Архипенка структура механізму реалізації, являє собою сукупність принципів, методів, функцій та регулюючих документів управлінського впливу на процес соціально-економічного розвитку регіону, що застосовуються регіональними органами влади та управління для реалізації намічених стратегічних цілей регіонального розвитку, а також системи контролю та забезпечення [1].

Варто додати, що нижче на рис. 1. можна побачити структуру механізму реалізації управління розвитком регіону.

Узагальнюючи дані з рис. 1. можна констатувати, що загальний розвиток Європи, який визначається як пріоритетний для функціонування всіх соціально-економічних секторів країни, вимагає від органів державного управління прийняття рішень щодо системної

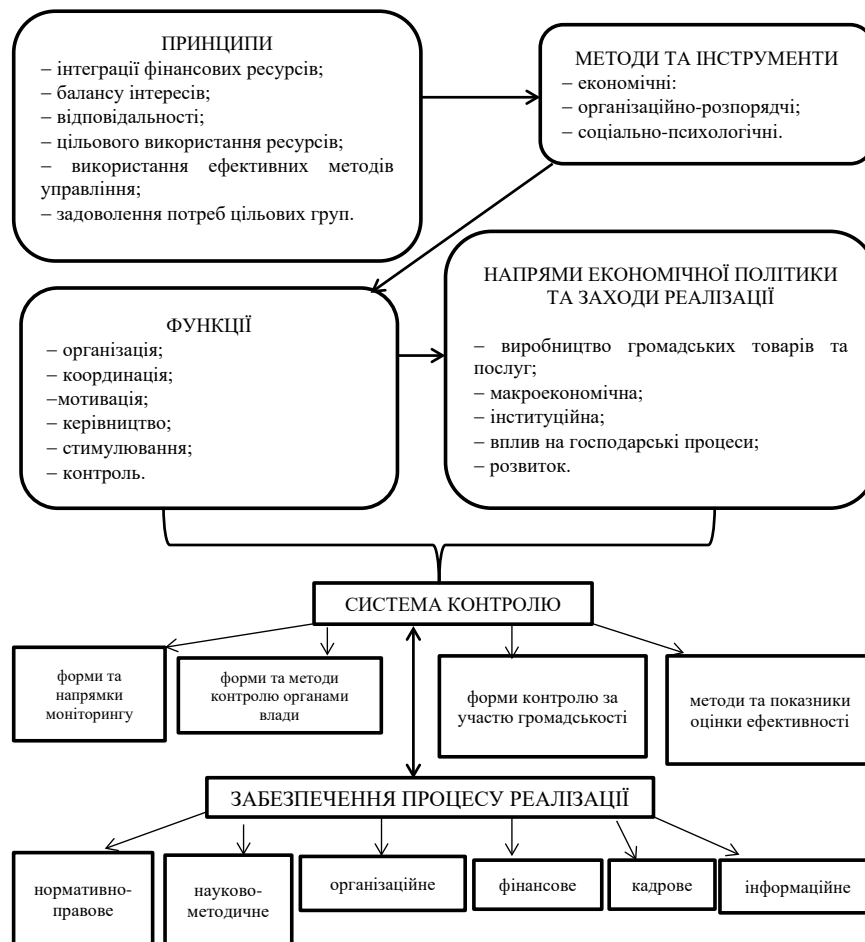


Рис. 1. Структура механізму реалізації управління розвитком регіону, сформовано на основі аналізу джерел [4; 5]

перебудови структури управління, в першу чергу, на регіональному рівні, який перешкоджає здійсненню реформ та оновленню адміністративної системи як важливої складової забезпечення євроінтеграційних процесів.

Так, необхідно відмітити, що на думку вченого В. Кравців основними проблемами забезпечення ефективності державного управління регіональним розвитком є такі:

- відсутність наукової перспективи регіонального управління розвитком регіону з урахуванням євроінтеграційних процесів суспільства;

- відсутність чітко сформульованих цілей та напрямів трансформаційних процесів на регіональному рівні;

- забезпечення демократичних перехідних процесів на регіональному рівні з акцентом на права громадянина;

- забезпечення здатності мобільно і адекватно реагувати на зміни зовнішнього середовища (з урахуванням факторів ризику: забезпечення кібербезпеки, фінансова нестабільність тощо) [10, с. 134].

Отож, аналізуючи вищевизначені проблеми розвитку публічного управління на регіональному рівні, доцільно запропонувати наступні напрями щодо трансформацій механізму державного управління розвитком регіонів України у зв'язу з проголошеного курсу на європейську інтеграцію, які наведено на рис. 2.

Розглянувши напрями щодо трансформацій механізму державного управління розвитком регіонів України. Далі доцільно розглянути алгоритм розробки ефективного механізму державного управління регіональним розвитком, який пропонує вчена В. Ковальчук:

- проведення аналізу регіону: географічні умови, промисловий розвиток, сільське господарство, транспорт, інфраструктура, сфера послуг, економічний розвиток, соціальний аспект;

- проведення “інвентаризації” – визначення адміністративних рубежів, визначення наявних ресурсів, аналіз вікового та гендерного складу населення тощо;

- аналіз потенціалу розвитку регіону, виявлення перспектив для розвитку;



Рис. 2. Напрями трансформацій механізму державного управління розвитком регіонів, складено на основі аналізу джерела [9, с. 51]

– створення умов залучення інвестицій у перспективні напрями регіонального розвитку;
– забезпечення позиціонування регіону для внутрішніх інвесторів з урахуванням перспектив його потенційних можливостей;

– створення чіткої системи розподілу інвестицій та визначення повноважень регіональної влади щодо розвитку інвестиційної економіки;

– встановлення відповідальності регіональної влади за використання інвестиційних коштів;

– формування системи звітування щодо перспектив подальшого розвитку;

– забезпечення взаємодії регіональних урядів з міжнародними фінансовими інститутами та державними організаціями для обміну досвідом та пошуку шляхів залучення додаткових інвестицій [6, с. 48].

Отже, необхідно підкреслити, що застосування зазначеного алгоритму для розробки механізму державного управління регіональним розвитком має на меті підвищення ефективності державного управління та забезпечення розвитку економіки та соціальної

сфери регіонів країни з урахуванням євроінтеграційного вектору.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, можна зазначити, що для ефективного управління регіональним розвитком як на загальнодержавному рівні, так і на місцевому, нашій країні варто вивчити кращий закордонний досвід здійснення регіональної політики, проаналізувати можливості впровадження її в Україні, а також розв'язати ряд важливих проблем, що стоять на перешкоді ефективної реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави і її регіонів.

Слід наголосити, що в умовах європейської інтеграції основним завданням для України є максимально повне використання сприятливої макроекономічної ситуації, ідентифікації найбільш дієвих інструментів активізації співпраці суб'єктів для додання системності та комплексності процесу взаємодії держави і бізнесу за допомогою ефективних управлінських впливів. Варто додати, що пріоритетним завданням на регіональному рівні має стати запровадження інвестиційно-інноваційної моделі розвитку регіональної економіки.

Література:

1. Архипенко І. Зарубіжний досвід формування й реалізації регіональної економічної політики. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2019, вип. 2(41).
2. Грищенко І. М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 5. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf
3. Державне та регіональне управління: [підручник] Є. Г. Карташов, В. В. Євдокимов, І. О. Драган, О. І. Дацій та ін.; за заг. ред. Є. Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.
4. Дунаєв І. В. Механізми модернізації регіональної економічної політики в Україні в умовах інтеграційних процесів: дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02. Харків, 2018. 440 с.

5. Качний О. С. Формування та реалізація дієвих механізмів державного управління соціально-економічними процесами регіонального рівня. Державне управління. *Інвестиції: практика та досвід* № 5/2018.
6. Ковальчук В. Удосконалення механізму державного управління сталим розвитком регіону. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2015. Вип. 1. С. 45-49.
7. Латинін М. А. Теоретичні основи державного управління регіональним розвитком. Науковий вісник: *Державне управління* №1, 2018. С. 57-66.
8. Мельничук Л. М. Концептуальні основи державного управління соціальним розвитком регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*: журнал. 2016. № 17. С. 86-91. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_17_16.
9. Нова регіональна політика для нової України: аналіт. доп. за заг. ред. Я. А. Жаліла. Київ: Ін-т сусп. екон. дослідж., 2017. 76 с.
10. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: виклики та пріоритети сталого ендogenous зростання регіонів України в умовах сучасних реформ наук. ред. В. С. Кравців. Львів, 2018. 157 с.
11. Mykytyuk, P., Semenets-Orlova, I., Blishchuk, K., Skoryk, H., Pidlisna, T., & Trebyk, L. (2021). Outsourcing as a tool of strategic planning in public administration. *Estudios De Economia Aplicada*, 39(3) doi:10.25115/eea.v39i3.4718.

References:

1. Arkhypenko I. Zarubizhnyi dosvid formuvannya y realizatsii rehionalnoi ekonomichnoi polityky. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannya*, 2019, vyp. 2(41).
2. Hryshchenko I. M. Zarubizhnyi dosvid upravlinnia rehionalnym rozvytkom. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2018. № 5. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf
3. Derzhavne ta rehionalne upravlinnia: [pidruchnyk] Ye. H. Kartashov, V. V. Ievdokymov, I. O. Drahan, O. I. Datsii ta in.; za zah. red. Ye. H. Kartashova. Kyiv, 2019. 223 s.
4. Dunaiev I. V. Mekhanizmy modernizatsii rehionalnoi ekonomichnoi polityky v Ukraini v umovakh intehtatsiinykh protsesiv: dys. ... d-ra nauk z derzh. upr.: 25.00.02. Kharkiv, 2018. 440 s.
5. Качний О. С. Формування та реалізація дієвих механізмів державного управління соціально-економічними процесами регіонального рівня. Державне управління. *Інвестиції: практика та досвід* № 5/2018.
6. Kovalchuk V. Udoskonalennia mekhanizmu derzhavnoho upravlinnia stalym rozvytkom rehionu. *Publichne administruvannya: teoriia ta praktyka*. 2015. Vyp. 1. S. 45-49.
7. Latynin M. A. Teoretychni osnovy derzhavnoho upravlinnia rehionalnym rozvytkom. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia* №1, 2018. S. 57-66.
8. Melnychuk L. M. Kontseptualni osnovy derzhavnoho upravlinnia sotsialnym rozvytkom rehioniv. *Investytsii: praktyka ta dosvid: zhurnal*. 2016. № 17. S. 86-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_17_16.
9. Нова регіональна політика для нової України: аналіт. доп. за заг. ред. Я. А. Жаліла. Київ: Ін-т сусп. екон. дослідж., 2017. 76 с.
10. Terytorialnyi rozvytok i rehionalna polityka v Ukraini: vyklyky ta priorytety staloho endogenous zrostannia rehioniv Ukrainy v umovakh suchasnykh reform nauk. red. V. S. Kravtsiv. Lviv, 2018. 157 s.
11. Mykytyuk, P., Semenets-Orlova, I., Blishchuk, K., Skoryk, H., Pidlisna, T., & Trebyk, L. (2021). Outsourcing as a tool of strategic planning in public administration. *Estudios De Economia Aplicada*, 39(3) doi:10.25115/eea.v39i3.4718.